

ARXIUS

B U T L L E T Í D E L

N Ú M E R O 2 1

*El fentólan
dell'enqua
fols d'elles
Lo arxum
quata fog
que no Jozu*

S E R V E I D ' A R X I U S

P R I M A V E R A 1 9 9 9

Una de les prioritats de l'actuació desplegada pels arxius comarcals és la reordenació, la classificació i la descripció dels fons documentals de les institucions públiques de la comarca corresponent. Els fons de l'administració de

la Generalitat, de l'administració local, perifèrica de l'Estat, de Justícia o bé els registrals i els notariais tenen, en principi, prioritat davant els de caràcter privat, com és ara fons personals, patrimonials o d'empreses. L'àmplia gamma de fons públics, paral·lela a la diversitat de les administracions públiques vigents i històriques, comporta que des de l'arxiu comarcal sigui necessari un esforç especial a conèixer el canemàs d'administracions públiques existents o pretèrites i, alhora, a endinsar-se en les característiques específiques dels seus fons.

Els fons municipals són, sens dubte, els que es beneficien d'una manera més immediata de l'activitat dels arxius comarcals, de seguida de la seva entrada en funcionament a la comarca respectiva, atès el caràcter prioritari que el Departament de Cultura atorga al redreçament d'aquests fons en aquells casos en què l'ajuntament que n'és titular no disposa d'un arxiu i d'un arxiver propi. Aquesta dedicació immediata i àmplia fa que als arxius comarcals hi hagi un gran coneixement de la realitat i la problemàtica dels fons municipals, els de l'administració més propera als ciutadans, per la seva abundor i el seu embalum material i, també, per l'interès dels ajuntaments a cercar solucions als problemes de gestió documental que arrossegueu.

Des de l'entrada en funciona-

QÜESTIONS DE TREBALL

LA DESCRIPCIÓ DELS FONS MUNICIPALS DES DELS ARXIUS COMARCALS: L'EXPERIÈNCIA DEL BAIX PENEDÈS

fons municipals a les comarques que ja disposaven d'arxiu comarcal, coordinat pel Servei d'Arxius, que comptà amb el suport econòmic de les diputacions de Lleida i Tarragona. Els objectius d'aquell programa es mantenen vigents per a les comarques que no en resultaren beneficiades, de seguida que passen a tenir en funcionament el seu arxiu comarcal. L'Arxiu Històric Comarcal del Vendrell (ACVE) fou inaugurat l'any 1995. Aleshores, al Baix Penedès, únicament el fons municipal històric del Vendrell (49 metres lineals de documents) disposava d'un instrument de descripció (un preinventari o guia). Cap dels municipis de la comarca no tenia un arxiu organitzat i amb un tècnic al seu davant. Ha estat prioritària, per tant, l'actuació de l'arxiu comarcal en els fons municipals. Des de 1996 l'ACVE ha entrat en el pla anual de subvencions que la Diputació de Tarragona, d'acord amb el Departament de Cultura, concedeix als arxius comarcals amb la finalitat d'inventariar el patrimoni documental comarcal. La destinació exclusiva d'aquesta subvenció ha estat la contractació d'un tècnic que desenvolupa la tasca de classificació i descripció dels fons municipals i que es desplaça amb aquesta finalitat als ajuntaments del Baix Penedès.

Aquest pla de treball començà el juliol de 1996 i des d'aleshores el

S U M A R I

QÜESTIONS DE TREBALL

La descripció dels fons municipals des dels arxius comarcals: l'experiència del Baix Penedès

CRÒNICA

AGENDA

NOUS FONS I DOCUMENTS INGRESSATS ALS ARXIUS

NOUS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ DELS ARXIUS

BIBLIOGRAFIA

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

El fons documental de la Federació de Cors de Clavé

tècnic contractat s'hi dedica vuit mesos i mig per any. L'actuació portada a terme a Cunit, d'altra banda, ha menat l'Ajuntament a contractar un arxiver propi i a agençar correctament el seu propi arxiu, mentre a Calafell i Santa Oliva un funcionari municipal ha col·laborat en la inventariació del fons respectiu. Dels quinze fons municipals de la comarca, actualment estem treballant en el desè.

El Baix Penedès és format per dues zones amb unes característiques geogràfiques i socioeconòmiques ben diferenciades. D'una banda, els tres municipis costaners, Calafell, Cunit i El Vendrell, que són marcadament turístics, concentren la meitat dels habitants de la comarca i, a l'estiu, la dupliquen, pel cap baix, arran de la població flotant. La resta de la comarca, entre el pla i la muntanya, és d'economia agrícola, amb tres municipis que no arriben al mig miler d'habitants, set que es mouen entre un i dos milers i, finalment, L'Arboç, que depassa els 3.000.

D'entrada hem treballat als municipis de l'interior perquè disposen de menys recursos i difícilment organitzaran un centre d'arxiu propi. El nostre objectiu és la classificació i la descripció de la totalitat del fons, amb l'elaboració del corresponent inventari, i, a l'ensem, la seva correcta instal·lació per tal de garantir-ne la seva bona conservació i la localització fàcil dels documents. Apliquem el quadre de classificació publicat l'any 1989 pel Departament de Cultura i ens servim del programari GAC. Generalment, l'espai destinat a contenir l'arxiu és el típic magatzem on també podem trobar els objectes i atuellés més diversos. En alguns casos encara trobem que es fa ús de prestatges de fusta.

De la tasca portada a terme fins ara en podem treure algunes conclusions

d'interès, com és ara que els fons més antics de la comarca no reculen més enllà de la primera meitat del segle XVIII. Només ens ha arribat trenta-sis unitats documentals d'aquesta centúria. La majoria d'aquests documents setcentistes tenen caràcter fiscal i els més antics, que pertanyen als fons de Bonastre i de Santa Oliva, fan referència a l'endeutament municipal. Altres fons comencen amb l'entrada del segle XIX però, generalment, les sèries documentals no acostumen a existir abans de 1868 o bé del 1874, acabada la darrera guerra carlina. Les causes d'haver-nos pervingut uns fons documentals tan poc reculats són molt diverses: els conflictes bèl·lics, però també els trasllats, les neteges o destruccions desordenades i la incúria.

La poca antiguitat d'aquests fons fa encara més valuós el de L'Arboç, que reula fins al segle XIII. Aquest fons històric tan remarcable per a la comarca l'any 1936 el govern municipal de L'Arboç va cedir-lo temporalment a la Generalitat de Catalunya per tal de protegir-lo dels estralls bèl·lics. Acabada la guerra, les autoritats franquistes no el van retornar a l'Ajuntament de L'Arboç, sinó que l'ingressaren a l'anomenat Arxiu Corona d'Aragó, on impròpiament encara es troba avui. L'any 1987 l'Ajuntament de L'Arboç va publicar-ne un inventari.

Una altra constatació de la tasca portada a terme fins ara és que, quant a la documentació municipal generada a partir de 1997, els fons dels municipis que no depassen els 2.000 habitants, que són la majoria, tenen un creixement anual de 5 metres lineals. Aquest càlcul ens permet albirar amb certesa que l'any 2004 bona part d'aquests ajuntaments tindran col·lapsat l'espai que actualment dediquen al seu fons documental. L'aplicació de les Taules d'Avaluació i Tria pot retardar-ho dos o tres anys més, però el problema no es solucionarà per aquesta via. L'única opció vàlida és que destinin recursos al seu arxiu. Aquesta situació es veu agreujada en aquells casos en què el fons es troba al pis superior de l'edifici municipal, unes estances construïdes per a servir de vivendes, no pas per a contenir la documentació. Una altra opció és l'ingrés a l'ACVE mitjançant un contracte de cessió en dipòsit, solució que ha estat adoptada en alguns

casos, essent significatiu el de Cunit. Des de l'arxiu comarcal s'han descrit fins ara 1.197,5 metres lineals de documents de fons municipals, 472 dels quals són dipositats a l'ACVE.

Quant a la gestió documental, el denominador comú dels problemes més generalitzats van associats a l'àrea d'urbanisme. Per tal de donar-ne una idea, al quadre adjunt hi figura el nombre d'urbanitzacions amb què compta cada municipi del Baix Penedès. Encara cal comptar, a banda, amb les obres d'infraestructures (autopistes, TGV), polígons industrials i plans parcials. L'abundor d'urbanitzacions genera una problemàtica molt específica. Una mateixa parcel·la, per exemple, pot experimentar, amb poc temps, diversos canvis de propietari, la qual cosa va associada amb els corresponents cobraments d'impostos o licències d'obres. És ben freqüent que l'arxivatge de la documentació d'urbanisme comporti la separació física o, fins i tot, intel·lectual dels expedients. Sovint no hi ha un criteri clar a l'hora de registrar obres de particulars, o bé plànols d'obres i licències que se separen es relacionen mitjançant un número d'enregistrament. Quan el volum d'aquesta documentació creix marcadament, també es fa molt més gros aquesta mena de problemes.

A tall de conclusió, podem concretar el balanç positiu de la tasca que es porta a terme des de l'ACVE en tres aspectes. En primer lloc, aquesta actuació és el primer pas necessari previ per a ulteriors actuacions arxivístiques: aplicació de taules d'avaluació, microfilmacions o trasllats. En segon lloc, la incidència que té en la dinàmica cultural local. Es té cura d'informar la ciutadania de la tasca portada a terme, la qual cosa permet "descobrir" el patrimoni documental comú conservat i, sovint, desvetlla o potencia la investigació de la història local. En tercer lloc i molt important, tant els gestors com els polítics dels ajuntaments constaten de seguida els beneficis reportats pel redreçament del fons documental municipal. Tot junt ens fa pensar que la problemàtica augurada per a una bona part dels fons es poden resoldre amb la col·laboració institucional.

MARIA CARMÉ COLL I FONT

ARXIUS. Butlletí del Servei d'Arxius

<i>Edita</i>	Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
<i>Redacció</i>	Servei d'Arxius, carrer Portaferrissa, 1, 08002 Barcelona
<i>Coordinació</i>	R. Planes i Albets, A. Magrinyà i Rull
<i>Tipografia</i>	Fotocomposició Merit, SCCL
<i>Impressió</i>	A. G. Rodergas. Súria
<i>Tiratge</i>	2.500 exemplars
<i>Dipòsit legal</i>	B-17.466-1993
<i>ISSN</i>	1133-3774

CARACTERÍSTIQUES DELS FONS MUNICIPALS DEL BAIX PENEDÈS

fons	habitants 1998	urbanitzacions	inventari: anys extrems	m.l. descrits per l'ACVE	instal·lació: unitats	localització	destruccions conegudes
Albinyana	1.184	5				ajuntament	
L'Arboç (1)	3.427	0				aj. (i ACA)	1808 i 1936
Banyeres	1.595	3	1817-1996	104	1.295	ajuntament	
Bellvei (2)	1.273	1	1846-1998	92		ajuntament	
La Bisbal del Penedès	1.744	7	1812-1990	42,5	1.170	ajuntament	
Bonastre (3)	328	2	1709-1989			ajuntament	
Calafell (4)	10.576	23	1714-1864			aj. i biblioteca	
Cunit	4.849	23	1739-1995	300	4.383	ajuntament ACVE	
Llorenç del Penedès	1.460	1	1860-1998	60	1.187	ajuntament	1974: trasllat
Masllorç (5)	421	1	1816-1989	0		ajuntament	
El Montmell	404	9	1846-1990	30,	711	ACVE	
Sant Jaume dels Domenys	1.359	2	1867-1996	110	1.953	ajuntament	1934
Santa Oliva	1.972	2	1710-1990	120	667	ajuntament	
El Vendrell	20.002	54	1727-1993	320	3.833	ACVE	
Sant Vicenç de Calders	agregat al Vendrell el 1942		1823-1949	19,	394		
total	50.597	133	1709-1998	1.197,5	15.593		

- (1) la part històrica del fons municipal de l'Arboç és dipositada a l'ACA, com s'ha dit
- (2) fons en curs d'inventariació (abril 1999)
- (3) l'inventari del fons municipal de Bonastre es va portar a terme des de l'Arxiu Històric de Tarragona l'any 1989 perquè aleshores aquest municipi era del Tarragonès (45 metres lineals)
- (4) la part del fons corresponent als anys 1714-1864 fou ingressada a la biblioteca municipal de Calafell, on el 1990-1991 se n'elaborà un primer inventari
- (5) l'inventari del fons municipal de Masllorç es va portar a terme des de l'Arxiu Històric Comarcal de Valls l'any 1990 perquè aleshores aquest municipi era de l'Alt Camp (45 metres lineals)

CRÒNICA

Ordre de 12 de març de 1999, per la qual s'aproven i es modifiquen les taules d'avaluació documental (*Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 2861, de 6 d'abril de 1999).

Resolució de 9 d'abril de 1999, per la qual es dona publicitat a l'Acord de Govern de 9 de març de 1999, de declaració de bé cultural d'interès nacional del Llibre de Privilegis de Cervera (*Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 2880, de 3 de maig de 1999).

Inauguració de l'Arxiu Històric Comarcal de Manresa

El propassat 20 de febrer l'Honorable Conseller de Cultura, Sr. Joan Maria Pujals, va presidir la inauguració de la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Manresa, situada en una ala de l'antic col·legi de Sant Ignasi de Manresa, el mateix edifici on era l'Arxiu Històric de la Ciutat. Aquest nou arxiu comarcal hereta l'important bagatge de l'arxiu municipal de Manresa (AHCM), la primera notícia del qual és de l'any 1333, que ha tingut un paper important en la vida cultural manresana des que al final del segle XIX fou encomanat per l'Ajuntament a L. Soler i March i al seu col·laborador J. Sarret i Arbós, premiat per l'Institut d'Estudis Catalans el 1917. Durant la II República i, especialment, després de l'esclat de la guerra, l'arxiu potència la seva tasca de protecció del patri-

moni documental bagenc. Aleshores es creà oficialment l'AHCM. La Generalitat nomenà el Sr. Lluís Rubiralta delegat local d'arxius i hi treballaren J. Claveras i J.M. Pons Guri. Els fons foren concentrats a la Santa Cova. El 1941 foren traslladats al col·legi de Sant Ignasi, la seva seu actual, que fou remodelada l'any 1978. Una visió de conjunt dels fons de l'AHCM pot trobar-se al volum 4 (1990) de la *Guia dels arxius històrics de Catalunya* del Departament de Cultura.

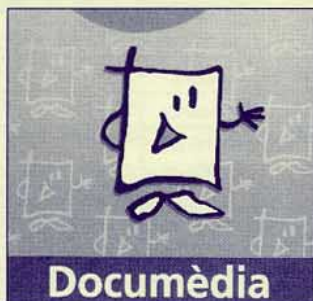
Les obres del nou arxiu comarcal no han comportat haver de tancar a la consulta l'AHCM. Els dipòsits del nou arxiu compten amb armaris mòbils compactes d'una capacitat total de 6.000 metres lineals (la documentació actual de l'arxiu són 1.850 metres lineals). Resten per a equipar uns espais que

permetran arribar al màxim de 8.000 metres lineals. Es tracta d'unes dimensions proporcionades a l'entorn administratiu, demogràfic i econòmic del Bages. Com les altres obres del Departament de Cultura, l'arxiu és adaptat per a les persones discapacitades, compleix tots els requisits de seguretat, els dipòsits documentals disposen de ventilació forçada d'aire, etc. També ha estat construït un dipòsit que és previst que contingui suports especials (magnètics, fotografia, etc.), el qual serà climatitzat. També ha estat habilitada una sala de desinsectació.

La sala de consulta (16 punts) és a la segona planta, amb vistes al claustre i una molt bona il·luminació natural, quietud i silenci per al bon treball dels investigadors. A la mateixa sala hi ha la biblioteca auxiliar bàsica i previsió de l'espai destinat a la consulta de documents llegibles per màquina. Tant el despatx de la direcció com les zones de treball són molt properes a la sala de consulta i en permeten el control visual. També ha estat construïda una sala destinada a actes de difusió de l'arxiu de petit format (conferències, exposicions, curses, etc.).

El total de metres quadrats útils de l'obra és de 1.580, distribuïts en tres plantes, 905 dels quals corresponen als dipòsits, 292 a les zones de treball intern i 163 a la sala de consulta, sala d'actes, zones de pas i serveis. El projecte arquitectònic ha estat elaborat per l'arquitecte Marta Pujol. La inversió realitzada pel Departament de Cultura en l'obra ha estat de 176.511.773 pessetes.

Documèdia: un multimèdia d'arxius

L'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC) ha editat un seguit d'eines de treball en un suport molt difós però poc utilitzat en l'àmbit de la formació del personal de les administracions públiques: els multimèdia. El 24 de febrer se'n va presentar tres: un sobre normativa bàsica, un altre sobre recursos humans i un tercer sobre arxivística i gestió de documents administratius que aplega tots els processos i tècniques d'un sistema de gestió i de la documentació administrativa. La finalitat del CD és, per una banda, que serveixi a tot el personal de l'administració de la Generalitat sobre la manera, el lloc i les motivacions d'arxivar els documents, i, d'altra banda, que sigui un suport important en la formació semipresencial de l'EAPC. Inclou una part teòrica (concepte de document, Sistema General de Gestió de la Documentació Administrativa, classificar, arxivar, transferir, avaluar, arxius històrics i accés) i una de pràctica (exercicis, autodiagnosi, activitats d'aplicació, casos pràctics i autoavaluació), complementades amb eines de suport (legislació, quadres de classificació, etc.). Han elaborat el contingut les arxiveres Àngels Bernal, Montserrat Canela, Anna Lorente i Gràcia Pedrosa, amb la coordinació de L. Rosillo i M. Sosa (EAPC).

AGENDA

Baix Empordà: exposició *Com feien la lletra. Una aproximació a diferents personatges a través de la seva lletra*, del 22 de maig al 16 de juny a Palafrugell. Per a més informació: Arxiu Històric de Palafrugell, tel. 972 61 31 00 i fax 972 30 28 04.

Barcelonès: Associació d'Arxiviers de Catalunya. *Programa de formació continuada 1999. Gestió dels documents electrònics: conceptes, principis, mètodes i estratègies*, per Luciana Duranti, els dies 10, 11 i 12 de maig de 1999 al Centre d'Estudis i Recursos Culturals de la Diputació de Barcelona. *Anàlisi i creació de pàgines web per a arxius*, per A. Cornella, B. Martínez i F. Angelet, els dies 14, 16, 21, 23, 28 i 30 de setembre i 7 d'octubre de 1999 a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Barcelona. *L'accés als documents administratius*, per J. Matas i Balaguer, els dies 10, 17 i 24 de novembre de 1999 a Barcelo-

na, ANC, Lleida i Girona pendent de determinar.

Osona: VII Jornades d'Arxivística de Catalunya. «Arxivant bytes», 13, 14 i 15 de maig de 1999 a l'edifici «El Sucre», c/ Historiador Ramon d'Abadal i Vinyals, 5, Vic. Per a més informació: Associació d'Arxiviers de Catalunya, tel. i fax 93 419 89 55.

Conca de Barberà: V Premi Biennal Aires de la Conca de recerca comarcal sobre la Conca de Barberà. Organitzat pel Consell Comarcal en col·laboració amb l'Arxiu Històric Comarcal. Termini de presentació de treballs: 30 de setembre de 1999. Per a més informació: AHC de Montblanc, tel. i fax 977 86 04 92.

Garrotxa: exposició *Kim Domene: cartells i gravats (1968-1998)*, del 31 de març al 2 de maig de 1999, a la Sala Oberta del Museu Comarcal. Organitzada per l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot en col·laboració amb el Museu Comarcal de la Garrotxa. Per a més informació: AHC d'Olot, tel. 972 27 91 31.

Gironès: Aula d'Experiències: *Tossa al segle XVIII. Comerç i desenvolupament urbà*, per Mario Zucchitello, el dia 6 de maig de 1999; *Les muralles de Llagostera. Reconstrucció del seu traçat i de l'estructura urbana de la*

vila, el dia 27 de maig de 1999. Totes les sessions es faran a l'Arxiu Històric de Girona.

Solsonès: exposició *Com feien la lletra. Una aproximació a diferents personatges a través de la seva lletra*, del 26 d'abril al 16 de maig a Solsona. Per a més informació: Arxiu Històric Comarcal de Solsona, tel. i fax 973 48 15 54.

Vallès Occidental: exposició *Els Centres d'Estudis*, del 16 de maig al 6 de juny de 1999, a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa. Produïda per la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana. Per a més informació: AHC de Terrassa, tel. 93 733 14 96 i fax 93 780 14 33; *Curs d'Història de Catalunya*, els dies 12, 19 i 26 de maig i el 2 de juny de 1999 a la Sala d'actes de l'Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Organitzat conjuntament per la Regidoria de Cultura i l'Arxiu d'Història de Castellar del Vallès.

I Jornades de Archivos Históricos en Granada. Los Fondos Históricos de los Archivos Españoles, els dies 27 i 28 de maig de 1999 al Palau de Congressos i Exposicions de Granada. Per a més informació: Archivo Histórico Municipal de Granada, tel. 958 22 43 29 i fax 958 22 77 78.

NOUS FONDS I DOCUMENTS INGRESSATS ALS ARXIVS

(Novembre-desembre de 1998)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: fons de l'Ajuntament de la Bisbal d'Empordà, sèrie de llicències d'obres (1900-1993), 54 capses i plusvàlues (1992-1995), 4 capses; fons de l'Ajuntament de Sant Sadurní de l'Heura (1896-1975), 6 capses; fons de l'Ajuntament de Cruïlles-Monells-Sant Sadurní (1976-1996), 5 capses; fons del Jutjat de Pau de Sant Sadurní de l'Heura (1896-1975), 3 capses i 1 lligall; cartell d'homenatge als capitans Fermí Galan i Garcia Hernàndez afusellats a Huesca el 14 de desembre de 1930 (65x50 cm); 1 fotografia d'un grup de dones bisbalenques al santuari dels Àngels (1944).

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: segon ingrés de documentació del Col·legi Públic Sol i Vent de Vilafant (1950-1988), 0,2 metres lineals; col·lecció de documents de la família Collsamamta de Capmany (1785/1953), 0,1 metres lineals.

Arxiu Històric de Girona: expedients d'activitats classificades del fons de la Delegació Territorial de Medi Ambient (1979-1983), 280 capses; quarta transferència de documentació del fons de l'Ajuntament de Sant Julià de Ramis, sèries de comptabilitat (1970-1983), 19 capses; sèrie d'històries clíniques del fons de l'Hospital Josep Trueta de Girona (1970-1975), 10 capses.

Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: documentació del Consell Comarcal (1990-1995), 16 metres lineals; 1 pel·lícula de 16 mm. *26 Monumentos que resucitan* (1974) i còpia en suport vídeo.

Arxiu Històric Comarcal d'Olot: fons personal Joaquim Danés (1289-1960), 5,4 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: fons de l'Ajuntament (1716-

1986), 32 m.l i del Jutjat de Pau (1842-1954), 2,4 metres lineals de Castellví de Rosanes; fons dels jutjats de 1ª Instància i Instrucció núm. 2 (1977), 8 metres lineals i núm. 4 (1967-1978), 12 m. l. de Sant Feliu de Llobregat; 411 fotografies de Sant Feliu de Llobregat (1900-1980); donació de Ramona Duch, escriptures, i altres documents i un pergami de 1584, 0,02 metres lineals.

Arxiu històric Comarcal de Solsona: nova transferència del fons de l'Oficina Comarcal del DARP (1979-1997), 5 metres lineals; 1 document solt (1804), 8 fotografies (1955/1990), 3 goigs (1909/1991); 23 postals de la comarca (s. XX)

Arxiu Històric Comarcal de Sort: documentació del fons del Consell Comarcal del Pallars Sobirà (1988-1996), 0,30 metres lineals; fons de l'Ajuntament de Llavorsí (1986-1992), 0,6 metres lineals; documentació del fons personal Esteve Albert i Corp (s. XX), 3,30 metres lineals.

Arxiu Històric de Tarragona: fons del Moviment de Defensors de la Terra de Tarragona (1984-1991), 1 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: fons de la Cambra Agrària d'Anglesola (1945-1993), 32 capses; partitures musicals dels músics targarins Ramon Carnicer i Enric Miró (s. XIX-XX), 1 metres lineals; 8 fotografies de Tàrraga (1910-1945).

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: fons de la Cambra Agrària d'Ullastrell i Castellbisbal (1943-1994), 4,2 metres lineals.

Archiu Istoric Generau d'Aran: plànol de la Vall d'Aran (86 x 76 cm) de l'enginyer Josep Reig, 1 de desembre de 1894; llibre manuscrit sobre paper, de 89 folis, que conté el procés civil, celebrat a Vielha, entre Pere i Joan Vergés, germans, contra Joan Vidal, habitants de Casarilh.

Arxiu Històric de Palafrugell: programes d'actes de Palafrugell (1954-1986), 8 unitats; 25 fotografies (1900-1968).

(Gener-febrer de 1999)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: fotografies procedents del Servei d'Extensió Agrària de la Bisbal d'Empordà (1962-1981), 823 unitats; 1 plànol de la Bisbal d'Empordà (ca. 1860); 2 plànols de la conca de son Pujol de Begur (1929); 11 reproduccions fotogràfiques de la Bisbal, Calleta i Llafranc (s. XX).

Arxiu Històric Comarcal de Cervera: fons del Consell Comarcal de la Segarra, sèrie de correspondència (1988-1995), 5,4 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: fons de l'Ajuntament i del Jutjat de Pau de Garriguella (s.XIX-XX), 15 metres lineals; fons del SENPA (s. XX), 9 metres lineals.

Arxiu Històric de Girona: fons dels Serveis Territorials de Carreteres del Departament de Política Territorial i Obres Públiques (1956-1989), 138 fotografies aèries i 237 mapes; llibres notarial del districte de Girona (1893), 13 volums; fons de la Junta Electoral Provincial, documentació de les eleccions autonòmiques de 1995 i de les eleccions generals de 1996, 197 capses; documentació personal del Sr. Domènec Fita (1987-1997), 31 carpetes.

Arxiu Històric Comarcal d'Igualada: fons de l'Ajuntament d'Igualada, fulls d'empadronament (1991 i 1996), documentació de secretaria (1949-1993), del Patronat Municipal d'Esports i de contractació (1964-1992), 38 metres lineals; 50 fotografies.

Arxiu Històric Comarcal de Mataró: fons del Consell Comarcal del Maresme (1988-1997), 5,9 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: documentació del Casal Montblanquí (1993), 2 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal d'Olot: protocols notarial d'Olot (1898), 4 volums, i Besalú (1898), 1 volum,

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: protocols notarial del districte de Santa Coloma de Farners (1898), 0,75 metres lineals; full parroquial de Tossa de Mar (1998), 1 lligall; 10 fotografies de Santa Coloma de Farners (1900-1915).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: fons de l'Ajuntament (1761-1979), 35 metres lineals, i del Jutjat de Pau

(s. XIX-XX), 3,5 metres lineals de Torrelles de Llobregat; fons de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, sèries de Joventut (1981-1995), 10 metres lineals; fons del Consell Comarcal del Baix Llobregat, sèries d'estades d'estiu (1991-1997), 3 metres lineals; protocols notarial del districte de Sant Feliu de Llobregat (1972-1973), 56 volums; 114 fotografies de Sant Feliu de Llobregat (1900-1980).

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: fons del parc de bombers de Solsona (1981-1996), 6 metres lineals; nova transferència del fons de l'Oficina Comarcal del DARP (1988-1997); 2 fotografies; 5 goigs (1962-1965); 32 postals (1969-1970); 29 cartells i impresos (1862/1998); 4 vídeos de la comarca (1998-1999).

Arxiu Històric Comarcal de Sort: fons del Consell Comarcal del Pallars Sobirà, sèries de correspondència (1997), 0,6 metres lineals; 2 protocols del districte notarial de Sort (1898); fons del Jutjat de Primera Instància i Instrucció (1904-1966), 16,20 metres lineals, i del Jutjat Comarcal de Sort (1945-1975), 4,40 metres lineals; fons patrimonial de Casa Peramea (s. XVII-XX), 0,5 metres lineals.

Arxiu Històric de Tarragona: fons del Consell Comarcal del Tarragonès (1988-1995), 60 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: segon ingrès de documentació del fons del Patronat Municipal Fira del Teatre al Carrer de Tàrraga (1981-1998), 25 metres lineals, 500 fotografies i 250 vídeos.

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: fons de l'Ajuntament de Terrassa, documentació de l'Escola d'Arts Aplicades (1901-1982), 0,8 metres lineals i 260 plans d'execució d'Obres Públiques (1912-1982); protocols notarial de Rubí i Sant Cugat del Vallès (1973), 41 volums; fons de les empreses industrials de Terrassa Fontanals i Cia. (1886-1933), 40 metres lineals, Sala i Badrinas S.A. (1894-1939), 10 metres lineals, J.M. Duran (1911-1991), 4 metres lineals, Hidelsa (1914-1970), 30 metres lineals, i Monset i Cia. (1923-1969), 2,5 metres lineals; fons comercial Pascual Tejedor (1925-1980), 3 metres lineals; segon ingrès de documentació del fons casteller Emili Miró (1951-1998), 4,5 metres lineals; segon ingrès de documentació del fons Retaule Artístic de Terrassa (1975-1987), 0,5 metres lineals; fons personals Daniel Blanxart (1924-1958), 0,4 metres lineals, i Jaume Colomer (1940-1990), 22 metres lineals.

Arxiu Històric de Palafrugell: 46 programes i 42 cartells del Cine Club Garbí de Palafrugell (1989-1993); 21 fotografies (finals segle XIX- anys 60).

cripció de 50 fotografies de l'arxiu fotogràfic municipal (1998); inventari del fons de la cort del batlle d'Igualada (1700-1800).

Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: catàleg de les llicències d'obres del fons de l'Ajuntament de Blancafort (1861-1992); fons de l'Ajuntament de Montblanc, inventari de la cinquena transferència (1971-1993) i de les col·leccions factícies: cartografia (1924/1989), segells de cautxú (1950/1996) i arxiu d'imatges (1925/1996).

Arxiu Històric Comarcal d'Olot: inventaris dels fons personals Antoni Rodeja i Molas (1914-1970), 1 metres lineals, i Joaquim Danés (1289-1960), 5,4 metres lineals; catàleg de pergamins de la Biblioteca Marià Vayreda (1306-1755), 18 unitats; catàleg de la col·lecció de pergamins de l'Ajuntament d'Olot (1206-1643), 362 unitats.

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: inventari del fons de l'Oficina Comarcal d'Agricultura (1969-1994).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: inventaris dels fons dels ajuntaments de Sant Climent de Llobregat (1820-1998) i Corbera de Llobregat (1760-1986); addicions als inventaris dels fons dels Jutjats de Primera i Instància i Instrucció núm. 2 (1977) i núm. 4 de Sant Feliu de Llobregat (1967-1978).

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: inventari del fons de l'Entitat Municipal Descentralitzada de Canalda (Odèn) (1973-1993).

Arxiu Històric Comarcal de Sort: inventaris dels fons dels Ajuntaments de Sort (1592-1990) i Llavorsí (1575-1995).

Arxiu Històric de Tarragona: catàleg dels pergamins dels Comtes de Santa Coloma de Queralt (1206-1603).

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: inventaris del fons de les Cambres Agràries d'Ullastrell i Castellbisbal (1943-1994).

Archiu Istoric Generau d'Aran: inventari del fons del Consell Comarcal de Muntanya de la Vall d'Aran (1983-1988).

(Gener-febrer de 1999)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: inventari del fons patrimonial Oliver de la Serra de Calonge (128(...)-1939).

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: inventaris de les Cambres Agràries de Vilafant (1960-1994), El Far d'Empordà (1960-1993) i Agullana i la Vajol (1942/12994).

Arxiu Històric de Girona: catàleg de les sèries de concessions mineres (1873-1974) i de plans de labors d'explotacions mineres (1945-1975) del fons d'Indústria.

Arxiu Històric Comarcal d'Igualada: inventari del fons de l'Ajuntament d'Igualada, sèries de secretaria (1949-1993), Padró Municipal d'Habitants (1991-1996) i contractació (1964-1985).

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: catàleg dels protocols notarial del districte de Santa Coloma de Farners (1898).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: inventaris dels fons del Jutjat de Pau (1841-1997), del fons de la Falange Local (1939/1974) i de la Delegació Local de la CNS de Sant Climent de Llobregat (1945-1947); inventari del Jutjat de Pau de Corbera de Llobregat (1856-1986).

NOUS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ

(Novembre-desembre de 1998)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: inventaris dels fons de les cambres agràries de Fonteta (1951-1993), Vulpellac (1961-1994) i Jafré (1952-1993).

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: inventaris de les cambres agràries de Saus-Camallera i Sant Mori (1942-1994) i Vilanant (1942-1994); del fons del Casino Menestral Figuerenc (1856-1996); del fons del Col·

legi Públic Joaquim Gifre de Garriguella (1859/1989) i del segon ingrès de documentació del fons del Col·legi Públic Sol i Vent de Vilafant (1864/1988).

Arxiu Històric de Girona: catàleg de les fotografies de la Comissió Tècnica del Patrimoni del fons de Cultura (1972-1991); índex de les il·lustracions dels fons notarial (1286-1833); catàleg del fons Fundació Prudenci Bertrana (1969-1990).

Arxiu Històric Comarcal d'Igualada: des-

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: inventaris dels fons de l'Ajuntament (1909-1995) i del Jutjat de Pau (1941-1997) de Cercs (Berguedà); inventari del fons de l'antic Ajuntament de la Baells (Berguedà) (1909-1944).

Arxiu Històric de Tarragona: catàleg dels pergamins de la família Castellarnau relatius a Vallferrera (1410-1628); catàlegs dels pergamins de Reus (1576-1609), la Selva del Camp (1306-1620), Tarragona (1473-1617), Valls (1400-1604), Vilallonga (1487-1621) i Vilarrodonà (1470-1626).

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: catàleg de les llicències d'obres de particulars del fons de l'Ajuntament de Tàrraga (1939-1945).

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: inventaris de la sèrie d'Administració General del fons de l'Ajuntament de Terrassa (1825-1985) i del segon ingrès de documentació del fons casteller Emili Miró (1951-1988).

Archiu Istoric Generau d'Aran: inventaris dels fons de Consell General (1303-1936) i dels de les cambres agràries de Vielha-Mijaran (1967-1994), Bossòst (1981-1992), Les (1980-1992) i Naut Aran (1980-1994).

talunya. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998 (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; L). 391 pàg.

Els fons notariais. Arxiu Històric de Girona. Girona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1998 [fullet].

Els fons patrimonials Cubies, Prat, Puig-Burcet i Vinyes (segles XIII-XX). Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners. Santa Coloma de Farners: Consell Comarcal de la Selva, Ajuntament de Santa Coloma de Farners, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, [1999] [fullet].

BIBLIOGRAFIA

ADROER, M. Àngels; ALBÀ, Marta. «Un notari i els seus papers durant la Guerra del Francès». A: *Crònica: publicació de l'Arxiu Municipal de Llagostera*. Núm. 17 (Llagostera, 1998), pàg. 1-10.

ALBERCH FUGUERAS, R.; CRUZ MUNDET, J.R. *¡Archívese! Los documentos del poder. El poder de los documentos*. Madrid: Alianza Editorial, 1999 (El libro de bolsillo, Ciencias Sociales, Comunicación). 202 pàg.

ALMAGRO- GORBEA, M.; ÁLVAREZ-SANCHÍS, J. *Archivo del Gabinete de Antigüedades. Catálogo e índices*. Madrid: Real Academia de la Historia, 1998 (Catálogos del Gabinete de Antigüedades; IV.I). 182 pàg.

Anaquele. *Boletín de libros, archivos y bibliotecas de Castilla-la Mancha*. Núm. 1. Toledo, novembre-desembre 1998. 24 pàg.

«Archivo de microfilms». A: *Servicios Técnicos y Equipamientos de Museos - Conservación y Restauración. Circular informativa*. Núm. 8 (Barcelona, desembre 1998), pàg. [3-4].

ARRIBAS GONZALEZ, S.; FEIJOO CASADO, A.M. *Guía del Archivo de la Real Chancillería de Valladolid*. Valladolid: Universidad de Valladolid. Ministerio de Educación y Cultura, 1998 (Historia y Sociedad; 66). 262 pàg.

Arxiu de Textos Catalans Antics. Vol. 17. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Facultat de Teologia de Catalunya, 1998. 1012 pàg.

Arxiu Històric de Girona Informació. Núm. 8. Girona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, febrer de 1999 [1 foli].

Arxiu Municipal Administratiu. Terrassa: Ajuntament, 1999 [fullet].

BORRELL i SABATER, Miquel. «El fons ducal d'Híxar: una nova aportació a la historiografia colomenca». A: *Quaderns de la Selva*. Vol. 10 (Santa Coloma de Farners, 1998), pàg. 175-188.

Butlletí Arxiu d'Imatges Emili Massanas i Burcet. Any V. Núm. 11. Girona, tercer i quart trimestres de 1998, [8] pàg.

Butlletí de l'arxiu. Publicació periòdica de l'arxiu municipal de Palafrugell. Núm. 5, Palafrugell, febrer de 1999. 8 pàg.

Butlletí Informatiu de l'Associació d'Arxivers de Catalunya. Any 11. Núm. 49. Barcelona, gener-febrer de 1999. 4 pàg.

CABANA i VANCELLS, Francesc. «Arxius

que són història» [arxius d'empresa]. A: *Avui*. Any XXIV. Núm. 7654 (Barcelona, 31 gener 1999), pàg. 43.

CAMPS, Ferran; OLIVÉ, Oriol. «L'arxiu històric d'Unió Democràtica de Catalunya». A: *La Veu d'Unió*. Núm. 16 (Barcelona, març 1999), pàg. 1 i 3.

Centre de Documentació. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, [1999] [fullet].

CERMENO i MARTORELL, Lluís. «Fins quan hem de conservar els documents?». A: *Món Comarcal*. Núm. 43 (Barcelona, gener-febrer 1999), pàg. 24.

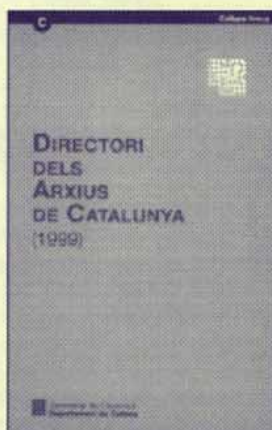
CORTÉS GARCÍA, Juan José. «L'arxiu parroquial de Sant Cebrià de Valldoreix (Vallès Occidental)». A: *Terme*. Núm. 13 (Terrassa, novembre 1998), pàg. 6-8.

COSTA, Lluís. «Important donació a l'arxiu municipal de documents de Raurich i Pericot». A: *Es pedrís llarg. Revista municipal d'informació i cultura*. Núm. 46 (Begur-Esclanyà, desembre 1998), pàg. 8-9.

COSTA, Lluís. «L'arxiu d'imatges de Sils». A: *Quadern de Sils. Revista municipal d'informació i cultura*. Any X. Núm. 31 (Sils, desembre 1998), pàg. 8-9.

Deu anys de l'Arxiu i del Museu (cicle de conferències). Olot: Arxiu Històric Comarcal d'Olot, 1999 (Estudis;1). 51 pàg.

Directori dels arxius de Catalunya (1999). Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Direcció General del Patrimoni Cultural. Servei d'Arxius, 1998. 153 pàg. 2ª edició actualitzada i revisada.

DURAN, Eulàlia (dir.). *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*. Volum I: Barcelona: Arxiu Històric i Biblioteca de Ca-

FARRÉ TARGA, Miquel À. «L'arxiu de la parròquia de Santa Maria de Verdú». A: *Urtx Revista cultural de l'Urgell*. Núm. 12 (Tàrraga, 1999), pàg. 235-250.

FERNÁNDEZ, Carles (dir.). *Arxius fotogràfics de Catalunya: inventari d'Arxius Fotogràfics Públics i Privats de Catalunya 1998*. Barcelona: Azimut Serveis Informàtics SL, 1998. 120 pàg.

Fons Mercadé de Valls. Arxiu Històric Comarcal de Valls. Valls: Consell Comarcal de l'Alt Camp, Ajuntament de Valls, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1999 [fullet].

GRAU i FERRANDO, Dolors. «Any nou, arxiu nou». A: *Llumiguia*. Núm. 558 (Cassà de la Selva, gener de 1999), pàg. 10-11.

GRAU i PUJOL, Josep M.T. «Pere Joan Tomàs i Coloma, notari de Vila-rodona

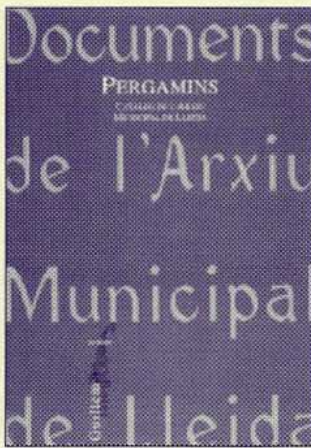
(1757-1761)". A: *Quaderns de Vilaniu. Miscel·lània de l'Alt Camp*. Núm. 34 (Valls, 1998), pàg. 127-129.

GRAU PUJOL, Josep M.T. "Documents de les parròquies d'Almòster i Castellvell". A: *Full parroquial. Tarragona, Vic, Solsona*. Núm. 2546 (Vic, 27 desembre 1998), pàg. 7.

GRAU PUJOL, Josep. «Josep Alemany i Bonai, notari de Lleida (1736-1741)». A: *Urtx. Revista cultural de l'Urgell*. Núm. 12 (Tàrraga, 1999), pàg. 159-163.

GÓMEZ, Mari Pau. "Creació de l'Archiu Istòric Generau d'Aran". A: *Àrnica. Revista del Consell Cultural de les Valls d'Àneu*. Època III. Núm. 39 (Estèrri d'Àneu, desembre 1998), pàg. 10-12.

GONZÀLEZ COSO, E. i altres: *Pergamins. Catàleg de l'Arxiu Municipal de Lleida*. Lleida: Ajuntament de Lleida, 1998 (Guillem Botet; 2). 389 pàg.

GUIA dels arxius històrics de Catalunya. Volum 7. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Direcció General del Patrimoni Cultural. Servei d'Arxius, 1998. 282 pàg.

Lligall. Revista catalana d'arxivística. Núm. 13. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 1998. 372 pàg.

MAIER, Jorge. *Comisión de Antigüedades. Comunidad de Madrid. Catálogo e índi-*

ces. Madrid: Real Academia de la Historia, 1998 (Comisión de Antigüedades. Catálogo e índices; IV.4.1). 151 pàg.

MAYANS, Antoni. «El fons Antoni Rodeja i Molas». A: *El Plaíó*. Núm. 12 (Olot, desembre de 1998), pàg. 2.

PLANES i ALBETS, Ramon. «L'inventari de l'arxiu de la Vila de Ponts de l'any 1764». A: *Urtx. Revista cultural de l'Urgell*. Núm. 12 (Tàrraga, 1999), pàg. 165-177.

PUIG i FERRETÉ, Ignasi; GINER MOLINA, M. Assumpta. *Índex codicològic del Viatge literari de Jaume Villanueva*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998 (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica, XLIX). 208 pàg.

PUIG i USTRELL, Pere. "Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: els nous cursos de recerca històrica". A: *Terme*. Núm. 13 (Terrassa, novembre 1998), pàg. 3.

RODRÍGUEZ BLANCO, Jesús. *Arxiu Històric Municipal de Calella. Guia II*. Calella: Museu Arxiu Municipal de Calella, 1998. IV+292 pàg.

SANLLEHY i SABI, M. Àngels. "Una aproximació a les fonts documentals sobre una comunitat de muntanya essencialment comunal: la Val d'Aran (s. XVII-XVIII)". A: Belenguer, E., Dantí, J.; Gual, V. (eds.): *Els béns comunals a la Catalunya moderna*. Barcelona: R. Dalmau, editor, 1998, pàg. 33-62.

SUBINÀ i COLL, Enric. "Els Torras, tres generacions de notaris (1744-1849), i els pergamins Marfà". A: *XIV Sessió d'Estudis Mataronins: 29 de novembre de 1997. Comunicacions presentades*. Mataró, 1998, pàg. 121-125.

TEIXIDOR i FA, Miquel. «El fons documental de l'arxiu del Grup Cultural Comtat d'Empúries: els pares dominics de Peralada». A: *El Sabater: butlletí del Grup Cultural Comtat d'Empúries*. Núm. 4 (Castelló d'Empúries, 1998), pàg. 119-122.

ZAMBRANA MORAL, Patricia. "El archivo Buenaventura Carlos Aribau de la Universidad de Málaga". A: *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*. Vol. XLVI (Barcelona, 1997-1998), pàg. 245-285.

L'exemple de la coral *Euterpe* s'es-tengué ràpidament per Catalunya i Espanya donant lloc a la creació de les anomenades *sociedades euterpenses*. El 1860 es constituí l'*Asociación Euterpense*, entitat amb voluntat d'aplegar totes les societats creades, que en vida de Clavé arribà a organitzar cinc festivals de cant coral amb la participació de més de cinquanta agrupacions. Després de la seva mort les entitats associades prengueren un major caràcter ateneístic i es dedicaren a difondre l'ideal claverià a través del cant, els contactes i visites entre elles i els viatges fora de Catalunya. En aquests desplaçaments les corals visitaven les localitats que les acollien i eren rebudes per les màximes autoritats, restant el cant com element de colofó dels actes solemnes en què participaven. El culte a la figura de Clavé a través de tot tipus de publicacions, de certàmens musicoliteraris, la denominació de carrers, la col·locació de plaques commemoratives i l'aixecament de monuments marquen també el caràcter del moviment. Des de 1890 l'*Asociación Euterpense* disposà del seu òrgan d'expressió, *La Aurora de Clavé*, que contribuï notablement a la divulgació del fundador.

Tradicionalment el moviment claverià ha estat vist com el precedent de la gran volada que el cant coral prengué a Catalunya a partir de la fundació de l'Orfeó Català l'any 1891 i de la figura de Lluís Millet i Pagès. Basant-se en l'experiència de l'*Asociación Euterpense*, el moviment orfeonístic constituí la Festa de la Música, gran trobada i concurs de cant coral que s'inicià l'any 1904 i que tenia com a precedents els festivals claverians, i l'any 1918 creà una organització pròpia, la Germanor d'Orfeons de Catalunya, equivalent a l'*Asociación Euterpense*. Però més enllà d'aquestes similituds, ambdues organitzacions i les seves associacions adherides van dur una vida paral·lela, sense excessives relacions.

La trajectòria de la Germanor d'Orfeons de Catalunya, i molt especialment de l'Orfeó Català, ha estat més estudiada pel seu caràcter profundament catalanista que va fer que n'esdevingués un dels seus signes més emblemàtics a nivell popular. En contraposició, les corals claverianes han estat vistes com a entitats d'un marcat caràcter recreatiu i folclòric, sense una incidència significativa dins el món cultural català i d'un interès musical menor. Però la perduració del moviment i la gran quantitat de cantaires que n'han format part indiquen que la tradició claveriana ha tingut una incidència dins la societat catalana que no ha estat mesurada.

El seu caràcter obrerista, laic, democràtic i assembleari -anualment els representants de les associacions es reunien en representació paritaria-, sense el lideratge d'una personalitat i d'una coral emblemàtica equivalent al paper de l'Orfeó Català dins de la Germanor, són trets que defineixen un col·lectiu social ampli i diferent al que constituí el moviment orfeonístic.

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

El fons documental de la Federació de Cors de Clavé

En el marc de la celebració de l'Any Clavé proclamat pel Parlament de Catalunya, la Federació de Cors de Clavé va prendre la decisió de depositar el seu arxiu històric a l'Arxiu Nacional. La cessió es va formalitzar en el decurs de l'acte d'obertura de l'Any Clavé que tingué lloc al Palau de la Generalitat el 18 de desembre de 1998.

Generalment s'ha difós una imatge de la figura i l'obra de Josep Anselm Clavé i Camps (Barcelona, 1824-1874) com un home d'idees progressistes, amb preocupacions polítiques i socials que materialitzà en el moviment coral, en un intent de redempció dels treballadors. Si bé és cert que Clavé durant tota la seva vida

desenvolupà una intensa activitat dins el partit republicà i que la creació de la primera coral de tot l'estat l'any 1850, anomenada *La Fraternidad*, es va fer sota la forma de societat de socors mutus amb un fort caràcter reivindicatiu, també ho és que aviat es convertí en un empresari gestor dels Jardins d'Euterpe i els Camps Elisís de Barcelona, que l'obligà a centrar els seus esforços a fer viable aquestes empreses. El 1857, davant la repressió posterior al bienni progressista contra qualsevol societat obrerista, Clavé canvià el nom de l'agrupació pel de *Sociedad Coral de Euterpe*. El 1859 començà a publicar *El Eco de Euterpe* com a òrgan de difusió de l'ideari i activitats de l'entitat.

Els fons documentals

El fons de la Federació de Cors de Clavé conté, en realitat, dos fons: el de la *Sociedad Coral de Euterpe* i el propi de la Federació. Del fons de la *Sociedad Coral de Euterpe*, que estigué en funcionament fins el 1964, n'hi ha la següent documentació:

- Llibres d'actes, de socis i de caixa, 46 volums (1865-1964)
- Estatuts i reglaments. (1871-1965)
- Documentació de les subscripcions per al monument a Clavé (1874-1876)
- Llibres recull d'activitats. 2 volums (1857-1910)
- Llibres d'inventari de l'arxiu musical, 4 volums
- Documentació solta diversa

Donada la forta repressió a què fou sotmesa l'*Asociación Euterpense* (prohibida fins el 1950, data en què es reconstituí amb el nom actual de Federació de Cors de Clavé) el seu arxiu ha sofert grans pèrdues. El seu contingut actual és el següent:

- Llibres d'actes i de caixa, 32 volums (1950-1984)
- Estatuts i memòries. (segle XIX-1965)
- Llibres d'homenatge i de signatures, 2 volums (1920-1950)
- Documentació comptable: justificants de pagaments, resum d'exercicis econòmics i documentació diversa (1950-1980)
- Documentació administrativa: llibres d'entrada i sortida de correspondència, correspondència, dietaris i agendes, fitxers de corals, cantaires i subscriptors de l'Aurora, carnets de socis (1950-1980)
- Recull de premsa i altra documentació de les activitats de l'entitat (1902-1990)
- Documentació sobre les corals associades: dossiers sobre les entitats, les seves actuacions i de reunions amb membres de la Federació.
- Documentació sobre l'elaboració de l'Aurora (1918-1986)
- Arxiu d'imatges: 200 fotografies, 100 cartells i 50 làmines.
- Biblioteca, formada fonamentalment per edicions de textos de Clavé, i hemeroteca de publicacions d'entitats corals, entre les quals *El Eco de Euterpe* (1859-1965) i *La Aurora de Clavé* (1863-1988).

El fons es completa amb documentació d'altres entitats, com la *Sociedad Coral La Lira Martiniense*, *La Violeta de Clavé* i *l'Agrupación Lírica Sabadell*. Tot el conjunt ocupa 30 metres lineals de prestatgeria.

LLORENÇ CODERN I BOVÉ

Ingressos (novembre-desembre de 1998)

Àrea dels Fons de l'Administració: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 1 negatiu sobre la façana de l'edifici del Departament i 2 negatius sobre l'Arxiu Central (1998); Generalitat de Catalunya. Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, expedients d'autoritzacions administratives d'instal·lacions elèctriques d'alta tensió i expedients donats de baixa del registre industrial (1945-1993), 78 metres lineals.

Àrea dels Fons Històrics: *Fons patrimonials:* Llinatge Despujol, documentació sobre la reconstrucció de l'arxiu (1939-1950), 0,1 metres lineals. *Fons d'associacions, sindicats i partits polítics:* Federació Catalana de Futbol, circulars, fitxes de federats, registre-llistat de jugadors, resultats i classificacions (1958-1990), 48 metres lineals; *Fons d'empreses:* Hemeterio Serra, documentació comptable, major, inventaris i balanços (1867-1976), 1,1 metres lineals; Laboratori Farmacèutic Orravan, S.A., diari núm. 1 (1953-1960), 0,1 metres lineals; Marian Gómez i Emperador, el carnet i la placa d'agent de tercer número 97 de la Comissaria General d'Ordre Públic de Catalunya (1936).

Àrea dels Fons d'Imatges, Gràfics i Àudio-visuals: Frederic Cuyàs, 4 fotografies, 177 nitrats i acetats i 641 plaques de vidre de retrats d'estudi i de difunts i imatge industrial (1900-1950)

Ingressos (gener-febrer de 1999)

Àrea dels Fons de l'Administració: Generalitat de Catalunya (II República), Servei Central d'Estadística (1934-1936), 0,1 metres lineals; Institut d'Investigacions Econòmiques, correspondència (1930-1933), 0,1 metres lineals; Laboratori General d'Assaigs i Investigacions, expedients d'homologacions i actes d'assaigs d'aparells de gas (1963-1986), 6,5 metres lineals.

Àrea dels Fons Històrics: *Fons patrimonials:* Família Simon-Ferrer-Guilleuma, escriptures i altra documentació sobre terrenys i cases del carrer Sant Gil de Barcelona (1851-1989), 0,1 metres lineals; Baronia de Montbui, ordinacions i privilegis i documentació sobre els jurats. Documentació judicial i censals (S. XV-XIX), 0,5 metres lineals. *Fons d'associacions, sindicats i partits polítics:* PSUC, documentació del Comitè Central (1963-1989), 6,4 metres lineals; Centre Unesco de Catalunya, documentació administrativa, corres-

pondència, documentació d'escoles associades i sobre pau i desarmament (1985-1995), 22 metres lineals; *Fons personals:* Enric Maynés i Gaspar, expedients de l'advocat Enric Maynés i documentació gràfica de l'arquitecte Climent Maynés (1785-1977), 1,2 metres lineals; Josep Munté Rodríguez, documentació de l'activitat massònica de Josep Munté (1913-1996), 7 metres lineals. *Col·leccions:* col·lecció de documents de la Guerra Civil de Francesc Xavier Rocha, documentació del quarter general del General Franco: proclames autògrafs de Franco, documentació d'intendència i sobre la devolució del palau episcopal de Salamanca i d'altres béns (1936-1938), 0,1 metres lineals.

Crònica d'activitats (novembre-desembre de 1998 i gener-febrer de 1999):

- *Taula rodona sobre els criteris de transcripció i estudi de les actes dels parlaments sards i de les corts catalanes*, el 26 de novembre de 1998 a l'ANC. Intervenien: Giuseppe Meloni, Diego Quagliani, Gian Giacomo Ortu i Olivetta Schena.
- Acte de presentació de l'Any Clavé i de la signatura del contracte de cessió en comodat del fons Federació de Cors de Clavé, el 18 de desembre de 1998, al Palau de la Generalitat. Presidit pel Molt Hble. President de la Generalitat de Catalunya amb la participació del Sr. Jaume Carbonell com a conferenciant.
- Acte de signatura del contracte de dipòsit del fons històric del Col·legi d'Advocats de Barcelona, el 20 de gener de 1999, al Palau de la Generalitat. Presidit per l'Hble. Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya amb la presència de l'Hble. Consellera de Justícia i del Sr. Josep Cruañas com a conferenciant.
- Cicle de Conferències: *El Romànic a Catalunya*: el 4 de febrer: *El món del romànic i el seu context històric*, per Josep Maria Salrach; l'11 de febrer: *L'arribada de l'art romànic a Catalunya*, per Milagros Guàrdia; el 18 de febrer *La consolidació del romànic a Catalunya*, per Jordi Camps; el 25 de febrer: *El camí de Sant Jaume: vehicle d'art i de cultura*, per Antoni Pladevall. Organitzat per l'ANC amb la col·laboració de l'Associació d'Amics de la UNESCO Valldoreix-Sant Cugat.

